

RADMILA V. ŽUGIĆ

TVORBA PRIDEVSKIH DEMINUTIVA U PRIZRENSKO-TIMOČKIM GOVORIMA SRPSKOG JEZIKA I BUGARSKOM JEZIKU: KOMPARATIVNA ANALIZA

COBISS: 1.01

Tvorba pridevniških manjšalnic v prizrensko-timoških govornih srbskega jezika in v bolgarskem jeziku: primerjalna analiza

Avtorica v prispevku definira semantično kategorijo pridevniških manjšalnic in določa njihov odnos do samostalniških manjšalnic. Podaja pregled dosedanje raziskanosti tvorbe pridevniških manjšalnic v prizrensko-timoških govornih in v bolgarskem jeziku, potem pa jih analizira z besedotvornega stališča.

Ključne besede: pridevniške manjšalnice, besedotvorni načini, prizrensko-timoški govori, bolgarščina, primerjalni pristop

Formation of Adjectival Diminutives in the Prizren–Timok Dialects of Serbian and in Bulgarian: A Comparative Analysis

This article describes the semantic category of adjectival diminutives and defines their relationship to nominal diminutives. It provides an overview of research to date on the formation of adjectival diminutives in the Prizren–Timok dialects and in Bulgarian, and then it analyzes them from the perspective of word formation.

Keywords: adjectival diminutives, word-formation patterns, Prizren–Timok dialects, Bulgarian, comparative approach

1 UVOD

Ako se ima u vidu¹ da su dosadašnja komparativna istraživanja tvorbeno-semantičke problematike imeničkih deminutiva² u prizrensko-timočkim govornima srpskoga jezika i bugarskom jeziku potvrdila identične tvorbeno-semantičke tipove, ovakvo stanje se može očekivati i u kategoriji pridevskih deminutiva. Ovo tim pre što ta dva bliskosrodna, južnoslovenska jezička idioma koja u kontekstu lingvogeografskih faktora i međujezičke interferencije govora u kontaktu imaju uslove da formiraju određene identične ili slične tvorbene strukture.

1 Rad je nastao u okviru projekta *Lingvistička istraživanja savremenog srpskog jezika i izrada Rečnika srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika SANU* (178009) koji u celosti finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

2 Komparativna analiza imeničkih deminutiva u prizrensko-timočkim govornima srpskog jezika i bugarskom jeziku potvrđuje identične semantičko-tvorbene tipove u oba ispitivana južnoslovenska jezička idioma. O ovome v. u: Žugić 2015a; 2015b; 2015c (sve u štampi).

U komparativnoj tvorbeno-semantičkoj analizi pridevskih deminutiva, za stanje u prizrensko-timočkim govorima srpskog jezika biće korišćena građa, ekscerpirana iz sledećih dijalekatskih rečnika: *Rečnik govora južne Srbije* (Zlatanović 1998), *Rečnik govora sela Kamenice kod Niša* (Jovanović 2004), *Rečnik govora jablaničkog kraja* (Žugić 2005), *Timočki dijalekatski rečnik* (Dinić 2008) i *Crnotravski rečnik* Stojanović (2010).

Za bugarski jezik biće korišćena građa iz rečnika: *Obraten rečnik na bugarski jezik* (Murdarov i dr. 2011) i *Bugarsko-srpski rečnik* (Mladenov 2000). Za deo primera koji ili potvrđuje primere iz rečnika ili predstavlja dodatnu građu, koristimo i usmena saopštenja kolegistica Vasilke Radeve i Najde Ivanove, profesorki slovenske filologije Univerziteta u Sofiji.

2 OSNOVNA SVOJSTVA PRIDEVSKIH DEMINUTIVA

Pridevski deminutivi, analogno imeničkim deminutivima³ i glagolskim deminutivima, na semantičkom planu predstavljaju reči subjektivne ocene modifikacionog značenja. Subjektat odgovarajućim tvorbenim postupcima modifikuje semantiku motivnog prideva kojim je iskazana određena osobina referentnog pojma.

Pridevskim deminutivima uopšte, nezavisno od toga da li pripadaju semantičkoj sferi ‚predmet‘, ‚neživo‘, ili semantičkoj sferi ‚osoba‘, ‚živo‘, označavaju se umanjena, deminuirana svojstva fizičke razmere pojma (veličina, dimenzija) ili sniženi stepen kvalitativnog svojstva referentnog pojma koji subjekt ocenjuje. U semantičkoj sferi ‚osoba‘ deminuciji podležu i karakterna svojstva.

Za razliku od deminutivnih imenica iz sfere ‚osoba‘ u kojima nisu primarni sadržaji razmere već pragmatički sadržaji kojima subjekat iskazuje vrednosnu, pozitivnu ili negativnu ocenu referenta, poput drag, mio, simpatičan, odnosno mrzak, nedopadljiv, koji nije vredan poštovanja i sl. (Ristić i dr. 2005: 604), pridevskim deminutivima iz sfere ‚osoba‘ deminuiraju se osobine kojima se kvalifikuju kako parametri fizičke razmere (u najširem smislu parametri koji se odnose na čovekove manifestativne osobine – uzrast, visina, lepota, telesna težina i sl.) tako i pragmatični parametri vrednovanja osobina koje se mogu podvesti pod opšti sadržaj karakternih svojstava.

Ovde otvaramo i do sada nerešeno pitanje zašto navedeni parametri mogu indukovati imenice deminutivne i augmentativne semantike, a pridevi samo pridevske deminutive i onda kada je reč o svojstvima i pozitivne i negativne konotacije. Pri tom imamo u vidu samo sufixsaciju kao zajednički

3 U srpskoj literaturi se ističe da se u deminutivnim derivatima sa značenjem umanjenih fizičkih realija u semantičkoj sferi ‚neživo‘ i deminutivnim derivatima iz semantičke sfere ‚živo‘ primarni semantički sadržaj realizuje kao subjektivna (vrednosna, emotivna) ocena objekta imenovanja (Veljković-Stanković 2005: 93–96).

i najproduktivniji način tvorbe imeničkih deminutiva s jedne strane i pridevskih deminutiva s druge strane. Smatramo da je polazište rešenja ovog pitanja u svojstvu komparacije prideva, tj. da se augmentacija, uvećanje kod prideva realizuje stepenovanjem date osobine čije se uvećano, više, odnosno najviše prisustvo iskazuje komparativom odnosno superlativom. Ovakav način augmentacije prideva najvišim, superlativnim stepenom pomoću reče *naj*, objašnjava da augmentativni pridevi nastaju prefiksacijom prefiksom *pre-*: *premlad*, *prelep*, *preširok* i sl.

3 DOSADAŠNJA PROUČENOST PRIDEVSKIH DEMINUTIVA U PRIZRENSKO-TIMOČKIM GOVORIMA I BUGARSKOM JEZIKU

U našim dosadašnjim monografijama o govorima prizrensko-timočke dijalekatske zone, pridevski deminutivi, u prvom redu njihova tvorba, ostajala je po strani.⁴

Retki su i radovi koji se bave pridevskim deminutivima na ovom dijalekatskom području. U jednom od njih su ukratko predstavljeni tvorbeni modeli pridevskih deminutiva uz konstataciju da oni na području južne Srbije pokazuju veću produktivnost u odnosu na standardni srpski jezik kada je reč o istim tvorbenim obrascima, ali da se javljaju i tvorbeni modeli koje standardni srpski jezik ne poznaje (Žugić 2003). U štampi je opširan i sveobuhvatan rad u kome je predstavljena suština semantičke i tvorbene strukture pridevskih deminutiva u prizrensko-timočkim govorima čiji će zaključci, u meri koju bude zahtevala tema ovog rada, biti korišćeni u komparativnom istraživanju sa stanjem u bugarskom jeziku (Žugić 2015d).

4 Ovde ćemo, po hronološkom principu, izneti podatke o tvorbi pridevskih deminutiva u meri koju donose monografski opisi prizrensko-timočkih govora. – U monografiji Govori Bučuma i Belog Potoka ne razmatra se tvorba reči. Ona sadrži rečnik sa rečima kojih nema u Vukovom Rječniku, odnosno manje poznate reči upotrebljene u primerima kojima se potvrđuje neka fonetska, morfološka ili sintaksička karakteristika navedenih govora, ali nismo pronašli ni jedan pridev s deminutivnim značenjem (Bogdanović 1979). – U monografiji Govor Aleksinačkog Pomoravlja, u okviru petog dela (Prilozi) date su manje poznate reči (291–297), među kojima nismo pronašli nijedan pridev s deminucijom (Bogdanović 1987). – U monografiji Govor Crne Trave i Vlasine nema posebnog dela o tvorbi, a u poglavlju Oblici (190–193) ne pominje se semantička kategorija prideva s deminutivnim značenjem (Vukadinović 1996). – Monografija Govori Ponišavlja nema posebnog dela o tvorbi reči, a pridevi se razmatraju u okviru drugog dela Oblici (141–145). Među primerima nismo pronašli nijedan pridevski deminutiv (Čirić 1999). – Monografija Govor Zaplanja sadrži poseban deo naslovljen Tvorba reči (199–219). Autorka konstatuje da je ova oblast u dosadašnjim dijalektološkim studijama relativno malo zastupljena. Ona to obrazlaže nepostojećim suštinskim razlikama sa standardnim jezikom, ali ipak iznosi neke razlike u poređenju govora Zaplanja i standardnog idioma, pa tako na 18 strana govori o tvorbi imenica, a o ostalim morfološkim kategorijama na 3 strane. Za naše istraživanje je bitan podatak o tvorbenim sufiksima za prideve, gde se, između ostalog, navode i sufiksi -av kojim se grade i pridevski deminutivi (belužnjav, žutinjkav) i -ačak (punačak, slabačak, suvačak) (Marković 2000: 216, 217).

Relevantna literatura o tvorbi reči u bugarskom jeziku, razmatra i tvorbu prideva izdvajajući pri tom sufiksaciju (100–118), prefiksaciju (120–123) i kompoziciju (124–126) kao najproduktivnije načine tvorbe (Radeva 1987: 100–126). Nas u prvom redu interesuje sufiksacija i prefiksacija prideva, budući da se u okviru ovih načina tvorbe prideva nalaze i sufixi, odnosno prefiksi kojima se tvore pridevski deminutivi. Autorka ne apostrofira pridevske deminutive kao posebnu semantičko-tvorbenu kategoriju, kako to čini za imeničke deminutive i augmentative (Radeva 1987: 32–52), ali kod određenih sufixa ili prefiksa, između ostalog, primerima potkrepljuje i prideve kojima se iskazuje umanjenje, odnosno niži stepen ili intenzitet osobine motivnog prideva. Takođe, za razliku od deminutivnih i augmentativnih imenica modifikacione semantike, tj. imenica subjektivne ocene, pridevi ovakvog značenja nisu terminološki definisani (Radeva 1987: 32–52).

Sistematizacija prideva data je po sufixima, odnosno prefiksima, pri čemu pridevske deminutive nastale pomoću istog sufixa, tj. prefiksa posmatramo kao isti tvorbeni tip.⁵ Među tvorbenim tipovima koje Radeva navodi, zapazili smo i one koji odlikuju i prizrensko-timočke govore, što će u ovom radu biti pokazano.

Relevantna gramatika bugarskog jezika *Suvremen en bŭlgarski ezik* (Bojadžiev i dr. 1999), u poglavlju Slovoobrazuvane (Tvorba reči, 227–276), u delu o tvorbenom značenju i tvorbenim tipovima izdvaja tvorenice modifikacionog tvorbenog značenja u koje svrstava i prideve kojima se označava niži ili viši stepen osobine pojma iskazane motivnim pridevom: sin – siničъk, zelen – vъzzelen, grub – grubovat, dobъr – predobъr (248–250).

Vidimo, dakle, da i Radeva i Bojadžiev i dr. skreću pažnju na prideve modifikacionog tvorbenog značenja definišući samo značenje kao umanjeni (niži) ili uvećani (viši) stepen osobine motivnog prideva, ali za prideve takvog značenja ne daju odgovarajući termin.

4 KOMPARATIVNA ANALIZA TVORBE PRIDEVSKIH DEMINUTIVA U PRIZRENSKO-TIMOČKIM GOVORIMA I BUGARSKOM JEZIKU

- 4.1 Suštinska strana tvorbe reči uopšte, te samim tim i tvorbe pridevskih deminutiva, jeste uticaj tvorbenih elemenata na semantiku novonastalih tvorenica, tj. na modifikaciju motivnih reči. Važno pitanje je semantička veza tvorbenih faktora i osnovinskog dela tvorenica (Žugić 2011).

Tvorba se i na primeru pridevskih deminutiva, raznolikošću tvorbenih načina, obrazaca i modela, pokazuje kao značajan izvor leksičke sinonimije, a samim tim i bogaćenja leksičkog sistema jednog govora (Dragičević 2007: 249). Naša

⁵ Tvorbeni tip kao osnovnu jedinicu tvorbenog sistema čine leksičke jedinice koje objedinjuju sledeći elementi: isti formant (sufiks), zajednička kategorijalna pripadnost motivne reči i jedinstvo tvorbenog značenja (Radović-Tešić 2002: 14).

građa potvrđuje pojavu nastajanja jednokorenskih sinonima dodavanjem različitih afiksa na istu tvorbenu osnovu. U našoj lingvistici se ovakve leksičke jedinice nazivaju tvorbenim ili gramatičkim sinonimima (Dragičević 2007: 246). Ovo pitanje zaslužuje poseban rad, a mi ćemo na odgovarajućem mestu, na nekoliko primera tvorbenih sinonima, samo ukazati na ovu pojavu.

Tvorbu pridevskih deminutiva izložićemo po produktivnosti tvorbenih načina, s tim što će za svaki tvorbeni način najpre biti predstavljeno stanje u prizrensko-timočkim govorima, a potom odgovarajući tvorbeni ekvivalenti u bugarskom jeziku.

Na osnovu dobijenih rezultata istraživanja biće izvedeni odgovarajući zaključci o identičnim i različitim tvorbenim procesima u istraživanim jezičkim idiomima.

Najproduktivniji je sufiksalni način tvorbe koji ćemo izložiti po produktivnosti sufiksa.

Građa pokazuje da je u prizrensko-timočkim govorima najproduktivniji sufiks *-ak / (-bk)* sa proširenim varijantama *-(a)ćak / -(a)ćčk / -(b)ćčk / -ščk* koji u značenje osnovne pridevske lekseme unosi nijansu deminutivnosti, odnosno sugeriše da je osobina osnovnog prideva prisutna u nižem stepenu: *blàgaćak* (Zlatanović 1998; Jovanović 2004) / *blàgaćčk* (Žugić 2005; Dinić 2008; Stojanović 2010), *visòćčk* (Dinić 2008), *glàdnaćčk* (Žugić 2005), *glupavćak* (Stojanović 2010), *golèmaćčk* (Žugić 2005; Dinić 2008), *golemaćčk* (Dinić 2008; Stojanović 2010) / *golemščk* (Stojanović 2010), *gùstaćak* (Jovanović 2004) / *gùstьćčk* (Dinić 2008) / *gùstaćčk* (Žugić 2005; Stojanović 2010), *debèlaćčk* (Žugić 2005) / *debelćčk* (Jovanović 2004; Stojanović 2010) / *debelščk* (Dinić 2008), *dòbьrćčk* (Jovanović 2004) / *dobьrćčk* (Dinić 2008), *dolèćčk* (Jovanović 2004), *duboćak* (Stojanović 2010), *živaćak* (Dinić 2008), *žltaćak* (Dinić 2008), *jàkьćčk* (Jovanović 2004) / *jàćak* (Žugić 2005) / *jaćčk* (Stojanović 2010) / *jàkaćčk* (Stojanović 2010), *kràtaćčk* (Žugić 2005) / *kràtaćak* (Žugić 2005; Dinić 2008), *kròtaćak* (Žugić 2005) / *kròtaćčk* (Dinić 2008; Stojanović 2010) / *kròtaćak* (Dinić 2008), *ljùtaćak* / *ljutaćčk* (Jovanović 2004; Stojanović 2010), *malèćčk* (Žugić 2005) / *mlèćčk* (Dinić 2008), *mèkaćak* (Žugić 2005) / *mèkaćčk* (Žugić 2005; Stojanović 2010), *nìsacьk* (Dinić 2008) / *nìzacьk* (Žugić Gr.), *plàvaćčk* / *plàvkaćčk* (Dinić 2008), *plìtaćčk* (Žugić 2005; Dinić 2008; Stojanović 2010) / *plìtaćak* (Dinić 2008), *plnaćak* (Dinić 2008), *pròstaćčk* (Žugić 2005; Dinić 2008), *pùnaćak* (Žugić Gr., Stojanović 2010), *rètaćčk* (Žugić 2005; Dinić 2008; Stojanović 2010), *sitьćčk* (Dinić 2008) / *sitaćčk* (Žugić 2005) / *sitaćak* (Dinić 2008) / *sìtaćak* (Jovanović 2004; Stojanović 2010), *skùpaćak* / *skupaćčk* (Jovanović 2004; Stojanović 2010), *slàbaćak* (Žugić Gr.), *slànaćčk* (Stojanović 2010), *stàraćčk* (Žugić 2005; Stojanović 2010), *studenćčk* / *studenščk* (Dinić 2008), *sùvaćak* (Jovanović 2004) / *sùvaćčk* (Žugić 2005; Stojanović 2010), *tvrđaćčk* (Žugić 2005; Stojanović 2010), *tèžaćčk* (Žugić Gr.), *tèsьćčk* (Dinić 2004) / *tèsacak* (Jovanović 2004) / *tèsьćčk* (Dinić 2008) / *tèsnaćčk* (Žugić 2005), *tòplaćčk* / *tòpьlćčk* (Žugić 2005; Dinić 2008), *ùbavьćak* (Zlatanović 1998;

Jovanović 2004; Žugić 2005; Stojanović 2010) / *ùbavč̣ьk* / *ùbavṣ̌ьk* (Dinić 2008), *crvenč̣ьk* / *crvenṣ̌ьk* (Dinić 2008), *širòkač̣ьk* / *širòč̣ьk* (Žugić 2005).

Sufiks *-ak*, prost ili u složenim, proširenim varijantama, čuva u prizrensko-timočkim govorima i formu sa poluglasnikom (*-ьk*), te u tom smislu valja naglasiti njegov značaj sa istorijsko-jezičkog stanovišta. Sufiks je u obema formama vrlo produktivan i u tvorbi imeničkih deminutiva muškog roda (Žugić 2013: 219–232).

Građa potvrđuje da je u tvorbi pridevskih deminutiva u bugarskom jeziku, shodno stanju u prizrensko-timočkim govorima, najproduktivnija sufiksalsna derivacija, u kojoj je daleko najproduktivniji sufiks *-ьk*, odnosno njegova proširena složena varijanta *-ič̣ьk*.

Navodimo najpre primere da bismo potom napravili komparaciju sa stanjem u prizrensko-timočkim govorima: sufiks *-ьk*: *visòč̣ьk* < visòk, *nisič̣ьk* < nisъk, *tèžič̣ьk* < težьk, *širòč̣ьk* < širòk (Murdarov i dr. 2011); *visòč̣ьk*, *širòč̣ьk*, *dьlbòč̣ьk* (Radeva: usmeno saopštenje).

Svi izvori potvrđuju kao najproduktivniju proširenu varijantu sufiksa *-ьk*: *-ič̣ьk*: *bèdnič̣ьk* < bèden, *bèlič̣ьk* < bel, *bogàtič̣ьk* < bogàt, *bьrzič̣ьk* < бьrз, *visòkič̣ьk* < visòk, *glùpavič̣ьk* < glùpav, *glùhič̣ьk* < gluh, *golèmič̣ьk* < golèm, *gòlič̣ьk* < gol, *gròznič̣ьk* < gròzen, *grùbič̣ьk* < grub (ružan), *debèlič̣ьk* < debèl, *drèbnič̣ьk* < drèben (sitán), *dripavič̣ьk* < dripav (rocèpan, dronjav), *èdrič̣ьk* < èder (jedar, krupan), *živič̣ьk* < živ, *žьltič̣ьk* < žьlt, *zelènič̣ьk* < zelèn, *kiselič̣ьk* < kisel, *kьsič̣ьk* < кьs (kratak), *lèkič̣ьk* < lek, *lùdič̣ьk* < lud, *milič̣ьk* < mil, *mlàdič̣ьk* < mlad, *nòvič̣ьk* < nov, *pòdlič̣ьk* < pòdel (podli, zao), *pòstnič̣ьk* < pòsten, *pròstič̣ьk* < prost, *ròzovič̣ьk* < ròzov (ružičast), *sàmič̣ьk* < sam, *silnič̣ьk* < silen (jak, snažan), *slàbič̣ьk* < slab (slab, slabunjav, bolešljiv), *solènič̣ьk* < solèn, *trùdnič̣ьk* < trùden (težak, naporan), *hùbavič̣ьk* < hùbav, *çelič̣ьk* < cel, *çervènič̣ьk* < çervèn, *çèrnič̣ьk* < çèren, *çistič̣ьk* < čist (Murdarov i dr. 2011); *bòsič̣ьk*, *visòč̣ьk*, *glùpavič̣ьk*, *golèmič̣ьk*, *debèlič̣ьk*, *dobrič̣ьk*, *drèbnič̣ьk*, *kiselič̣ьk*, *milič̣ьk*, *nisič̣ьk*, *trùdnič̣ьk*, *tьnič̣ьk*, *hùbavič̣ьk* (Mladenov 2000); *bèdnič̣ьk*, *blèdnič̣ьk*, *visòkič̣ьk*, *glùpavič̣ьk*, *golèmič̣ьk*, *grùbič̣ьk*, *debèlič̣ьk*, *dobrič̣ьk*, *dьlbòkič̣ьk*, *kròtič̣ьk*, *kьsič̣ьk*, *lèkič̣ьk*, *mèkič̣ьk*, *mlàdič̣ьk*, *nisič̣ьk*, *nòvič̣ьk*, *tèžič̣ьk*, *tihič̣ьk*, *hlàdič̣ьk*, *çistič̣ьk*, *širòkič̣ьk* (Radeva: usmeno saopštenje); *blàgič̣ьk*, *gьstič̣ьk*, *kràtič̣ьk*, *ljùtič̣ьk*, *mèkič̣ьk*, *plitič̣ьk*, *ròzovič̣ьk*, *rumenič̣ьk*, *skьprič̣ьk*, *studènič̣ьk*, *tvьrdič̣ьk*, *tèžič̣ьk*, *tèsnič̣ьk*, *hlàdnič̣ьk*, *šarènič̣ьk*, *širòkič̣ьk*; *golèmič̣ьk*, *glàdnič̣ьk*, *debèlič̣ьk*, *lèkič̣ьk*, *sitnič̣ьk*, *slàbič̣ьk*, *stàrič̣ьk*, *sùhič̣ьk*, *hùbavič̣ьk* (Ivanova: usmeno saopštenje).

Sufiks *-ič̣ьk* se vezuje za pune pridevske osnove na suglasnik, npr.: *slàbič̣ьk*, *debèlič̣ьk*, *golèmič̣ьk*, *hùbavič̣ьk* i sl. Ukoliko se motivni pridev završava na *-ьk*, sufiks *-ič̣ьk* se dodaje na pridevsku osnovu nakon odbijanja sufiksa *-ьk*, npr.: *glàdič̣ьk*, *kròtič̣ьk*, *tьnič̣ьk* (Radeva 1987: 117).

Sufiks *-ič̣ьk* spada u produktivne sufikse u tvorbi deminutivnih i hipokorističkih prideva, tj. sufiksiranih prideva sa značenjem nižeg, slabijeg intenziteta osobine iskazane u motivnim pridevskim rečima. Za *-ič̣ьk* se ističe da je

karakterističan za razgovorni bugarski jezik (Radeva 1987: 117). Ekspresivno značenje subjektivne ocene prideva na *-ič(ь)k* (*krotičьk*, *tvničьk*, *slabičьk*) naglašava i Bojadžijev i dr. (1999: 233).

Na osnovu izloženog pregleda pridevskih deminutiva može se zaključiti da su sufiksi *-ak / (-ьk)* sa proširenim varijantama *-(a)čak / -(a)čьk / -(b)čьk / -šьk* u prizrensko-timočkim govorima, odnosno *-ьk* sa proširenom varijantom *-ič(ь)k* u bugarskom jeziku, najproduktivniji.

Sufiks *-ak / (-ьk)* je u prizrensko-timočkim govorima razvio više proširenih varijanti: *-(a)čak / -(a)čьk / -(b)čьk / -šьk*, za razliku od bugarskog jezika u kome je dao samo prošireni sufiks *-ičьk*.

Drugi po produktivnosti u prizrensko-timočkim govorima je sufiks *-av*. Njime su kao sastavnim delom složenih, proširenih sufiksa *-užnjav*, *-kav*, *-ikav*, *-injkav*, *-iškav*, *-unjav*, *-injav*, *-ikav*, *-ičav* izvedeni brojni pridevski deminutivi koji pripadaju kako semantičkoj kategoriji ‚predmet‘, tako i semantičkoj kategoriji ‚osoba‘. Primeri potvrđuju značajno veću produktivnost ovog sufiksa u tvorbi pridevskih deminutiva iz semantičke sfere ‚predmet‘: *belužnjäv* (Jovanović 2004; Dinić 2008; Stojanović 2010), *belunjäv* (Mitrović 1984), *bledinjäv* (Stojanović 2010), *žltinjäv* / *žltunjäv* (Dinić 2008), *žutinjkäv* (Jovanović 2004; Stojanović 2010), *žutiškäv* (Žugić 2008), *žutljikäv* (Dinić 2008), *zelenikav* (Žugić 2005), *zelenjkav* (Žugić 2005; Dinić 2008; Stojanović 2010), *zelenjiškav* (Žugić 2005), *ladnjikäv* (Dinić 2008; Stojanović 2010), *ljutinjäv* (Stojanović 2010), *ljutiškäv* (Zlatanović 1998; Žugić 2005), *ljutnjikäv* (Žugić 2005), *modrikav* (Dinić 2008; Stojanović 2010), *modrinjäv* (Žugić 2005; Stojanović 2010), *roznikäv* (Dinić 2008), *roznjkäv* (Žugić 2005; Stojanović 2010), *rumenikav* (Dinić 2008), *studenjkav* (Dinić 2008; Stojanović 2010, Žugić 2005), *crvenjkav* (Zlatanović 1998; Dinić 2008; Stojanović 2010), *crvenjuškav* (Žugić 2005), *crnjiškäv* (Žugić 2005), *šarenikav* (Dinić 2008), *šarenjkav* (Žugić 2005). Znatno je manji broj pridevskih deminutiva s ovim sufiksom iz semantičke sfere ‚osoba‘: *bolužnjäv* (Dinić 2008), *bolnjäv* (Dinić 2008), *bolunjäv* (Žugić 2005), *bolinjäv* (Dinić 2008; Žugić 2005), *bolužnjäv* (Jovanović 2004; Dinić 2008; Stojanović 2010), *boljnikäv* (Dinić 2008), *glüvav* (Jovanović 2004).

Obratni rečnik bugarskog jezika beleži sledeće primere pridevskih deminutiva na sufiks *-av* i njegove proširene varijante: *-av*: *bolnäv*, *drebnäv*; *-kav*: *sivkav*, *sinkav* (plavičast), *rovkav* < *rovьk* (meko skuvan, rovit); *-ikav*: *sladnikav*, *červenikav*, *zelenikav*, *kafenikav*; *-eznikav*: *beleznikav*; *-enikav*: *žьltenikav* (Murdarov i dr. 2011); *sivkav*, *sinkav*; *-ikav*: *zelenikav*, *kafenikav* *sladnikav* (slatkast), *červenikav*, *černikav*; *-enikav*: *žьltenikav*; *-eznikav*: *beleznikav* (Radeva: usmeno saopštenje); *beleznikav*, *žьltenikav*, *zelenikav*, *sinkav*, *červenikav* (Ivanova: usmeno saopštenje).

Kako primeri pokazuju, sufiks *-av* je ograničene produktivnosti u tvorbi prideva uopšte, ali se ističe momenat da neki pridevi poput *bolnäv* od *bòlen* i *drebnäv* od *drèben* ispoljavaju izvestan stepen semantičke razlike, pri čemu su pridevi na *-av*

sa umanjanim značenjem motivnih prideva *bòlen* i *drèben* – podvlačenje R. V. Ž. (Radeva 1987: 116–117).

Proširenim varijantama *-kav*, *-ikav*, *-enikav*, *-eznikav* izveden je ograničen broj pridevskih deminutiva koji su svojstveni razgovornom jeziku (Radeva: 117).

Poređenjem produktivnosti sufiksa *-av*, tj. njegovih proširenih varijanti u istraživanim idiomima, mogu se izvesti sledeći zaključci: prizrensko-timočki govori imaju veći broj proširenih sufiksa: *-užnjav*, *-kav*, *-ikav*, *-injav*, *-išlav*, *-unjav*, *-injav*, *-ikav*, *-ičav* za razliku od bugarskog jezika u kome su zastupljeni prošireni sufiksi: *-kav*, *-ikav*, *-enikav* i *-eznikav*.

S druge strane, za razliku od bugarskog jezika, proširene varijante sufiksa *-av* pokazuju u prizrensko-timočkim govorima značajnu produktivnost.

- 4.2 Komparativno istraživanje pokazuje da su prizrensko-timočki govori s jedne strane i bugarski jezik s druge strane, razvili po jedan sopstveni sufiks i to: prizrensko-timočki govori sufiks *-as* (*-kas*, *-ičas*) kojim derivirani deminutivi označavaju umanjeni, sniženi intenzitet boja: *àlenkas*, *bèlkas*, *žùtkas*, *zelènkas*, *črènkas*, *crvenjàs*, *bèličas*. Sufiks se vezuje samo za prideve sa značenjem boja i ograničene je produktivnosti.

Sufiksom *-ovat* u bugarskom jeziku deriviraju se pridevski deminutivi različite semantike, ali je on ograničene produktivnosti. Obratni rečnik donosi sledeće prideve: *glupovàt* < *glup(av)*, *groznovàt* < *gròzen*, *grubovàt* < *grub*, *prostovàt* < *prost*, *slabovàt* < *slab* (Murdarov i dr. 2011). Radeva ne beleži samo primer *groznovàt*, ali potvrđuje i primer *čudnovàt* < *čùden* (1987: 117).

Drugi po produktivnosti tvorbeni način u prizrensko-timočkim govorima je prefiksarno-sufiksalni kojim je tvoreno 47 pridevskih deminutiva. Od prefiksa je najproduktivniji prefiks *na-* koji je zabeležen u 29 pridevskih deminutiva. Infiksalni tvorbeni element je motivni pridev, najčešće pridevska osnova. U ovakvoj tvorbenoj strukturi prefiks *na-* se najčešće vezuje za treći, sufiksalni deo i to: za sufiks *-(nj)ičav*, *-ničav* u 22 primera: *naljutnjičav* (Stojanović 2010), *nablagnjičav* (Žugić 2005; Stojanović 2010), *nagornjičav* (Žugić 2005; Dinić 2008) / *nagòrnjičav* (Stojanović 2010), *nakiseličav* (Žugić 2005; Zlatanović 1998; Stojanović 2010), *naljutnjičav* (Mitrović 1984; Žugić 2005), *nablelničav* (Žugić 2005) / *nablelničav* (Dinić 2008), *nablelnjičav* (Stojanović 2010), *nagluvičav* (Mitrović 1984; Zlatanović 1998; Žugić 2005), *naglupnjičav* (Stojanović 2010), *nablesavičav* (Zlatanović 2008; Žugić 2005; Stojanović 2010), *nabudaličav* (Mitrović 1984; Žugić 2005), *nakurvičav* (Žugić 2005), *naludničav* (Dinić 2008), *nastudenjičav* (Žugić 2005), *namajstoričav* (Zlatanović 1998; Žugić 2005; Dinić 2008), *namuškaričava* (Žugić 2005), *napùdljičav* / *našrašnjičav* (Dinić 2008; Stojanović 2010), *načùdičav* (Dinić 2008), *našašavičav* (Žugić 2005; Dinić 2008), *našuntavičav* (Zlatanović 1998; Žugić Gr.); za sufiks *-injav* u 3 primera: *nablaginjav* (Zlatanović 1998), *nagorčinjav* (Stojanović 2010), *naljutinjav* (Stojanović 2010); za sufiks *-ačbk* u primeru *naglãdnačbk* (Dinić 2008); za sufiks *-injav* u primerima

nažutinjkàv / naljutinjkav (Stojanović 2010); prefiks *na-* se u 3 primera vezuje za jednom već prefiksirane prideve u kojima se radi o dvostruko prefiksiranim pridevskim deminutivima sa sufiksom kao poslednjim delom tvorbenne strukture: *nauzbrdičav, nauzbrdnjičav, nanizbrdičav* (Dinić 2008).

Prefiksarno-sufiksarnog načina obrazovanja je i značajno manji broj pridevskih deminutiva sa drugim prefiksima: s prefiksom *pri-* su pridevski deminutivi *pritàsacьk, prigolemsьk* (Dinić 2008), *prìtvrdьčьk* (Dinić 2008) (sufiksi: *-cьk, -šьk, -bьčьk*); prefiksom *po-* obrazovan je pridev *podolèčьk* (Dinić 2008) (sufiks *-bьk*); prefiks *po-* se u tri primera vezuje za deminutive nastale prefiksacijom prefiksom *pri-*: *poprìtvrdьčьk, popritàsacьk, popritàsačьk* (Dinić 2008), *poprivìlačьk* (sufiksi *-bьčьk, -cьk, -čьk, -ačьk*); prefiks *(o)b-* imamo u četiri primera: *òbretacьk, òbretačьk* (Dinić 2008), *òpsitьcьk* (Dinić 2008), *òmalečak* (Žugić 2005; Stojanović 2010) (*-cьk, -čьk, -bьcьk, -ečak*); sa prefiksom *uz-* su pridevski deminutivi *uzb̀rdičav i uzb̀rdnjičav* (Dinić 2008) i sa prefiksom *su-* pridev *suludničav* (Dinić 2008).

Iz navedenog pregleda pridevskih deminutiva prefiksarno-sufiksarnog načina obrazovanja se vidi da je prefiks *na-* najproduktivniji. Ovakva produktivnost je rezultat njegove sposobnosti vezivanja za vrlo produktivne sufikse *-(nj)ičav, -injav*, ali i mogućnost vezivanja za jednom već prefiksirane prideve: *nauz-, naniz-*. Pojava dvostruke prefiksacije⁶ prideva uopšte, naročito pridevskih deminutiva, nije poznata standardnom srpskom jeziku. Ovu pojavu beleži i prefiks *po-* koji se vezuje za jednom već prefiksirane deminutive prefiksom *pri-*.

Izvori građe pokazuju da je u bugarskom jeziku zastupljen prefiksarno-sufiksarni način tvorbe pridevskih deminutiva, ali da je on, za razliku od stanja u prizrensko-timočkim govorima niže produktivnosti. Bogatstvo različitih prefiksa u prizrensko-timočkim govorima (*na-, o(b)-, po-, pri-, pro-, uz-, su-*) koji se vezuju za pridevske deminutive sufiksirane raznoobraznim sufiksima, svodi se u bugarskom jeziku na prefiks *vьz-*, s izuzetkom jednog primera sa prefiksom *na-*. Takođe, primeri pokazuju da se prefiks *vьz-* vezuje samo za pridevsku osnovu sufiksiranu sufiksom *-ič(ь)k*. To su u bugarskom jeziku ograničavajući faktori koji neposredno utiču na produktivnost pridevskih deminutiva uopšte, ali oni istovremeno umanjuju i broj sinonimičnih leksema ovakve semantike. Ovde navodimo sve primere do kojih smo došli koristeći napred navedene izvore: *vьzdebèličьk, vьzdьlgičьk, vьzkb̀sičьk, vьzslàbičьk, vьzstàričьk, vьzstudèničьk, vьzsùhičьk, vьzčervenikav; naludničav* (Murdarov i dr. 2011); *vьzgròzničьk, vьzdrèbničьk, vьzstàričьk* (Radeva: usmeno saopštenje); *vьzgoričivìčьk, vьzgorčivìčьk, vьzkiseličьk, vьzljùtičьk, vьzstudèničьk, vьztèsničьk* (Ivanova: usmeno saopštenje).

Za komparativni odnos pridevskih deminutiva prefiksarno-sufiksarnog načina tvorbe u istraživanim idiomima bitan je i momenat da je u bugarskom

6 U prizrensko-timočkim govorima pojava poliprefiksacije je daleko češća u tvorbi glagolskih deminutiva (v. Žugić 2003).

jeziku, za razliku od prizrensko-timočkih govora, ovaj tvorbeni način manje produktivan od prefiksalnog načina tvorbe.

Radeva, takođe, potvrđuje ovakvo stanje i navodi samo prefiks *vъz-* koji se u tvorbi pridevskih deminutiva vezuje samo za nesufiksirane prideve i ističe da ovaj prefiks ima razgovorni karakter (1987: 120–121). Međutim, u usmenom saopštenju, Radeva poput Ivanove navodi i nekoliko primera prefiksalno-sufiksalnog načina tvorbe koje smo napred dali.

Prefiksalni način tvorbe pridevskih deminutiva u prizrensko-timočkim govorima je niže produktivnosti u odnosu na prefiksalno-sufiksalni način tvorbe. Njime su obrazovana ukupno 24 prideva deminutivne semantike. Njihov tvorbeni obrazac je: prefiks + pridev nulte sufiksacije.

Najproduktivniji je prefiks *na-*: *nàgnjil* (Dinić 2008), *nàgorak* (Dinić 2008), *nağorčiv* (Stojanović 2010), *nàprazan* (Žugić 2005), *nàrujan* (Dinić 2008), *nàsirov* (Dinić 2008), *nàčisel* (Dinić 2008), *nàcrven* (Dinić 2008); sledeći po produktivnosti je prefiks *pri-*: *privlāžan* (Žugić 2005), *priglōtan* (Zlatanović 1998), *prigrub* (Zlatanović 1998), *prikratak* (Žugić 2005), *prilenj* (Dinić 2008), *primal*, *prirètak* i *pritūpav* (Dinić 2008); za njim dolazi prefiks *(o)b-*: *òbretak* (Dinić 2008), *òmal* (Žugić, Gr.), *òpsitan* (Dinić 2008); prefiksom *uz-* obrazovani su *ùskratak*, *ùstesan* (Žugić 2005) i *ùzmal* (Dinić 2008), a prefiksom *pro-* pridevski deminutiv *pròčisel* (Dinić 2008); dvostruko prefiksiran (*popri-*) je pridev *popritèsan* (Dinić 2008).

U bugarskom jeziku zastupljen je prefiksalni način tvorbe pridevskih deminutiva, približno iste produktivnosti u odnosu na stanje u prizrensko-timočkim govorima. Kao i u prefiksalno-sufiksalnoj tvorbi, kako građa svedoči, najproduktivniji je prefiks *vъz-*: *vъzbjāl*, *vъzblèd*, *vъzvisòk*, *vъzgorčiv*, *vъzgrub*, *vъzdebèl*, *vъzdrèben*, *vъzdblbg*, *vъzžblt*, *vъzkisel*, *vъzmālčk*, *vъzmūrgav*, *vъznisčk*, *vъzpriemliv*, *vъzpriemčiv*, *vъzròzov*, *vъzsiv*, *vъzslàb*, *vъzstudèn*, *vъztežčk*, *vъztčnčk*, *vъztòpčl*, *vъzhlàden*, *vъzčervèn*, *vъzširòk* (Murdarov i dr. 2011); *vъzdebèl*, *vъzgoljām*, *vъzkisel*, *vъznisčk*, *vъzsolèn*, *vъzstār*, *vъztèsen* (Radeva 1987: 120); *vъzzelèn*, *vъzsin* (Mladenov 2000).

Zabeleženi su i pridevski deminutivi sa prefiksima ograničene produktivnosti: *na-*: *naplītčk*, *napràzen*; *pri-*: *priglāden*, *priòblačen*, *priskčrben* < *skčrben* (tužan, žalostan), *pričudliv* (čudan, neobičan); *pro-*: *prostūden*, *prohlāden* (Murdarov i dr. 2011); *prohlāden*, *prošàren* (prosed) (Mladenov 2000).

U poređenju sa stanjem u prizrensko-timočkim govorima zapažaju se isti prefiksi u istraživanim idiomima: *na-*, *pri-* i *pro-*, s tim što je prefiks *na-* u prizrensko-timočkim govorima produktivniji.

Prefiksi *o(b)-*, *uz-*, *su-* kao i dvostruki prefiks *popri-* svojstveni su samo prizrensko-timočkim govorima.

Prefiks *vъz-* je svojstven samo bugarskom jeziku i semantički je ekvivalent prefiksa *na-* u prizrensko-timočkim govorima.

Budući da se tvorbenim sredstvima modifikuje semantika motivnih prideva, novonastali pridevski deminutivi i u prizrensko-timočkim govorima i u bugarskom

jeziku imaju isti semantički status. Obema opštim semantičkim kategorijama, ‚predmet‘ (neživo) i ‚osoba‘ (živo) zajedničko je umanjivanje, svođenje osobine pojma iskazane motivnim pridevom na niži stepen, odnosno iskazivanje osobine sniženog intenziteta.

Primeri potvrđuju da se u oba ispitivana idioma, daljom semantičkom klasifikacijom pridevskih deminutiva iz kategorije ‚predmet, neživo‘, diferenciraju isti semantički tipovi: (1a) pridevi sa značenjem umanjenog, sniženog stepena, intenziteta boje predmeta; (1b) pridevi sa značenjem umanjenog stepena osobi-na koje se odnose na ukus jela i pića; (1c) pridevi sa značenjem deminuiranih svojstava odevnih predmeta, najčešće izvesnog stepena nesrazmere njihovih dimenzija i konstitucije osobe i (1d) pridevi sa značenjem deminucije vremenskih parametara.

Umanjenje fizičke razmere i stepena kvalitativnog svojstva referentnog pojma su osnovni parametri u kategoriji ‚predmet‘ koji podležu deminuciji.

Pridevskim deminutivima iz semantičke sfere ‚osoba‘, deminuciji, izuzev fizičkih, telesnih svojstava podležu i karakterna, duhovna svojstva čoveka do kojih se dolazi apstrakcijom (o ovome v. u: Žugić 1997: 136).

U analiziranim tvorbenim načinima pridevskih deminutiva zapaža se pojava jednokorenske sinonimije, tj. tvorbenih sinonima kao rezultat sufiksacije istokorenskih motivnih reči različitim sufiksima, odnosno prefiksacijom neutralnih i sufiksiranih istokorenskih prideva: *ljùtačak / ljùtačëk / ljutinjàv / ljutnjikàv / ljutiškàv / naljutnjìčav / naljutinjàv; crvenčëk / crvenšëk / crvenjikav / crvenjùškav / crvenjàs / nàcrven* (u prizrensko-timočkim govovima); *žbltičëk / žbltenikav / vèzžblt; visòčëk / visòkičëk / vèzvisòk / vèzvisòkičëk* (u bugarskom jeziku).

5 ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Građa potvrđuje da je u tvorbi pridevskih deminutiva i u prizrensko-timočkim govovima i u bugarskom jeziku, najproduktivnija sufiksalna derivacija.

Na osnovu izloženog pregleda pridevskih deminutiva može se zaključiti da su sufiksi *-ak / (-ëk)* sa proširenim varijantama *-(a)čak / -(a)čëk / -(b)čëk / -šëk* u prizrensko-timočkim govovima, odnosno *-ëk* sa proširenom varijantom *-ič(ë)k* u bugarskom jeziku, najproduktivniji.

Prizrensko-timočki govori imaju veći broj proširenih varijanti sufiksa *-av*: *-uňjav, -kav, -ikav, -injav, -iškav, -unjav, -injav* i *-ičav* za razliku od bugarskog jezika u kome su zastupljeni prošireni sufiksi: *-kav, -ikav, -enikav* i *-eznikav*. Za razliku od bugarskog jezika, proširene varijante sufiksa *-av* pokazuju u prizrensko-timočkim govovima značajnu produktivnost.

Komparativno istraživanje pokazuje da su prizrensko-timočki govori s jedne strane i bugarski jezik s druge strane, razvili po jedan sopstveni sufiks i to: prizrensko-timočki govori sufiks *-as* (*-kas, -ičas*) ograničene produktivnosti kojim se deriviraju deminutivi za označavanje umanjenog, sniženog intenziteta boja; u

bugarskom jeziku je reč o sufiksu *-ovat* ograničene produktivnosti kojim se deriviraju pridevski deminutivi različite semantike.

Komparativna analiza pokazuje zastupljenost prefiksarno-sufiksalnog načina tvorbe pridevskih deminutiva u ispitivanim idiomima, ali da je on u bugarskom jeziku, za razliku od stanja u prizrensko-timočkim govorima niže produktivnosti. Bogatstvo različitih prefiksa u prizrensko-timočkim govorima (*na-*, *o(b)-*, *po-*, *pri-*, *pro-*, *uz-*, *su-*) koji se vezuju za pridevske deminutive sufiksirane raznoobraznim sufiksima, svodi se u bugarskom jeziku na prefiks *vъz-*, s izuzetkom jednog primera sa prefiksom *na-*.

Prefiksalni način tvorbe je približno jednake produktivnosti. Uz zajedničke prefikse *na-*, *pri-* i *pro-*, zapažaju se prefiksi *o(b)-*, *uz-*, *su-* i dvostruki prefiks *popri-*, svojstveni samo prizrensko-timočkim govorima.

Prefiks *vъz-* je svojstven samo bugarskom jeziku i semantički je ekvivalent prefiksa *na-* u prizrensko-timočkim govorima.

Na semantičkom planu uočavaju se identični semantički tipovi, tj. deminuiranje istih parametara u sferi semantičke kategorije ‚predmet‘ i semantičke kategorije ‚osoba‘.

IZVORI ZA PRIZRENSKO-TIMOČKE GOVORE SRPSKOG JEZIKA

Dinić 2008 = Jakša Dinić, *Timočki dijalekatski rečnik*, Beograd: Institut za srpski jezik SANU, 2008 (Monografije 4).

Jovanović 2004 = Vlastimir Jovanović, Rečnik sela Kamenice kod Niša, *Srpski dijalektološki zbornik* LI, Beograd: SANU – Institut za srpski jezik SANU, 2004, 313–688.

Stojanović 2010 = Radosav Stojanović, *Crnotravski rečnik = Srpski dijalektološki zbornik* LVII, Beograd: SANU – Institut za srpski jezik SANU, 2010.

Zlatanović 1998 = Momčilo Zlatanović, *Rečnik govora južne Srbije*, Vranje: Učiteljski fakultet, 1998.

Žugić 2005 = Radmila Žugić, *Rečnik govora jablaničkog kraja = Srpski dijalektološki zbornik* LII, SANU – Institut za srpski jezik SANU, 2005.

IZVORI ZA BUGARSKI JEZIK

Mladenov 2000 = Marin Mladenov, *Bългарско-sръbski rečnik*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2000.

Murdarov i dr. 2011 = Vladko Murdarov i dr., *Obraten rečnik na български език*, Sofija: BAN, Institut za български език, 2011.

LITERATURA

Bogdanović 1979 = Nedeljko Bogdanović, *Govori Bučuma i Belog Potoka = Srpski dijalektološki zbornik* XXV, Beograd: Institut za srpskohrvatski jezik, 1979.

Bogdanović 1987 = Nedeljko Bogdanović, *Govor Aleksinačkog Pomoravlja = Srpski dijalektološki zbornik* XXXIII, Beograd: SANU – Institut za srpskohrvatski jezik, 1987, 7–302.

Bojadžijev i dr. 1999 = Todor Bojadžiev – Ivan Kucarov – Jordan Penčev, *Sъвременен български език*, Sofija: Izdatelska къща »Петър Верон«, 1999.

Čirić 1999 = Ljubisav Čirić, *Govori Ponišavlja = Srpski dijalektološki zbornik* XLV, Beograd: SANU – Institut za srpski jezik SANU, 1999.

- Dragičević 2007** = Rajna Dragičević, *Leksikologija srpskog jezika*, Beograd: Zavod za udžbenike, 2007.
- Marković 2000** = Jordana Marković, *Govor Zaplanja = Srpski dijalektološki zbornik XLVII*, Beograd: SANU – Institut za srpski jezik SANU, 2000, 7–307.
- Radeva 1987** = Vasilka Radeva, *Balgarskoto slovoobrazuvane*, Sofija: Universitetsko izdatelstvo »Kliment Ohridski«, 1987.
- Radović-Tešić 2002** = Milica Radović-Tešić, *Imenice s prefiksima u srpskom jeziku*, Beograd: Institut za srpski jezik SANU, 2002 (Biblioteka Južnoslovenskog filologa, n. s., 20).
- Ristić i dr. 2005** = Stana Ristić – Bojana Milosavljević – Vladan Jovanović, Jedno moguće rešenje obrade deminutiva sa sufiksima *-če* i *-(č)ić* (leksikografsko-leksikološki pristup), *Srpski jezik* (Beograd) 10 (2005), br. 1–2, 597–616.
- Veljković-Stanković 2005** = Dragana Veljković-Stanković, *Reči subjektivne ocene u nastavi srpskog jezika i književnosti* (neobjavljena doktorska disertacija, odbranjena na Filološkom fakultetu u Beogradu 2005).
- Vukadinović 1996** = Vilotije Vukadinović, *Govor Crne Trave i Vlasine = Srpski dijalektološki zbornik XLII*, Beograd: SANU – Institut za srpski jezik, 1996.
- Žugić 1997** = Radmila Žugić, Pridevi koji se odnose na čovekove osobine u govoru okoline Lebana, *Južnoslovenski filolog* LIII, Beograd: SANU – Institut za srpski jezik SANU, 1997, 135–145.
- Žugić 2003** = Radmila Žugić, Rečnik Momčila Zlatanovića, značajan izvor za proučavanje mnogih lingvističkih tema, *Stvaralaštvo Momčila Zlatanovića: zbornik posvećen profesoru Momčilu Zlatanoviću*, Vranje: Učiteljski fakultet, 81–87.
- Žugić 2011** = Radmila Žugić, Leksikografski postupci tumačenja semantike izvedenica na osnovu odnosa tvorbene osnove i tvorbenog formanta, u: *Gramatika i leksika u slovenskim jezicima: zbornik radova s međunarodnog simpozijuma*, ur. Sreto Tanasić, Novi Sad – Beograd: Matica srpska – Institut za srpski jezik SANU, 2011, 403–413.
- Žugić 2013** = Radmila Žugić, Deminutivi muškoga roda na *-bk (-ak)* i njegovu proširenu varijantu *-čbk (-čak)* u prizrensko-timočkim govorima, *Godišnjak za srpski jezik* (Niš) 26 (2013), br. 13 (posvećen profesoru Slobodanu Remetiću), 219–232.
- Žugić 2015a** = Radmila Žugić, Deminutivne imeničke izvedenice na sufiks *-ka* u prizrensko-timočkim govorima srpskog jezika i bugarskom jeziku (semantičko-tvorbeni aspekt) (u štampi).
- Žugić 2015b** = Radmila Žugić, Komparativna analiza imeničkih deminutiva srednjega roda na sufiks *-če* u bugarskom jeziku i prizrensko-timočkim govorima srpskog jezika (u štampi).
- Žugić 2015c** = Radmila Žugić, Produktivni tvorbeno-semantički tipovi imeničkih deminutiva srednjega roda u bugarskom jeziku i prizrensko-timočkim govorima srpskog jezika, *Filolog: časopis za jezik, književnost i kulturu* (Banja Luka) 6 (2015), br. 11, 35–45.
- Žugić 2015d** = Radmila Žugić, Pridevski deminutivi u prizrensko-timočkim govorima (semantičko-tvorbeni aspekt) (u štampi).

POVZETEK ■ SUMMARY

Tvorba pridevniških manjšalnic v prizrensko-timoških govorih srbskega jezika in v bolgarskem jeziku: primerjalna analiza

Avtorica v prispevku definira semantično kategorijo pridevniških manjšalnic in določa njihov odnos do samostalniških manjšalnic. Podaja pregled dosedanje raziskanosti tvorbe pridevniških manjšalnic v prizrensko-timoških govorih in v bolgarskem jeziku, potem pa jih analizira z besedotvornega stališča. S primerjalno raziskavo se na eni strani določajo identične tvorbenne strukture med temi bližnjimi idiomi, na drugi pa tudi njihovi razlikovalni tvorbeni elementi. Ker besedotvorni dejavniki zelo neposredno preoblikujejo semantiko podstavnih pridevnikov, avtorica na kratko komentira osnovne semantične tipe, ki so značilni za prizrensko-timoške govore in za bolgarščino.

Formation of Adjectival Diminutives in the Prizren–Timok Dialects of Serbian and in Bulgarian: A Comparative Analysis

This article describes the semantic category of adjectival diminutives and defines their relationship to nominal diminutives. It provides an overview of research to date on the formation of adjectival diminutives in the Prizren–Timok dialects and in Bulgarian, and then it analyzes them from the perspective of word formation. Comparative research establishes identical formational structures among these closely related language systems on the one hand, and the differences in their formational elements on the other. Because word-formational factors very directly reshape the semantic bases of adjectives, there is also a brief commentary on basic semantic types that are typical of the Prizren–Timok dialects and Bulgarian.